

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA

Biudžetinė įstaiga, Rūdninkų g. 13, 01135 Vilnius, tel. (8 5) 266 3277, el.p. komisija@vkpk.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288700520

Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai
dmm@lrkm.lt

2022-09-
I

Nr. V11- (6.4.E)

Kultūros paveldo centrui
bendras@kpc.lt

Kopija
Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos
centras@kpd.lt

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL SUTIKIMO REORGANIZUOTI KULTŪROS PAVELDO CENTRĄ“ PROJEKTO

Lietuvos Respublikos Vyriausybė parengė ir Teisės aktų informacinėje sistemoje 2022-09-06 paskelbė nutarimo „Dėl sutikimo reorganizuoti Kultūros paveldo centrą“ projektą bei pavišino šio projekto aiškinamąjį raštą. Valstybinė kultūros paveldo komisija (toliau – Paveldo komisija), kuri yra Lietuvos Respublikos Seimo, Lietuvos Respublikos Prezidento, o taip pat ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės „ekspertė ir patarėja valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos, jos įgyvendinimo, vertinimo ir tobulinimo klausimais“ ir kurios nuostatuose yra įtvirtintas uždavinys „dalyvauti rengiant kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją reglamentuojančių teisės aktų projektus ir stebėti, kaip jie įgyvendinami“ nebuvo informuota apie šiame nutarimo projekte planuojamus pokyčius. Atkreipiame dėmesį, kad jame neatsižvelgiama į Paveldo komisijos teiktas rekomendacijas: 2006 m. Paveldo komisijos nutarime „Dėl Kultūros paveldo departamento 2005 m. veiklos ataskaitos“ (2006-03-17, Nr. N-2) – „pertvarkant Kultūros paveldo centrą, jo nepanaikinti, o išlaikyti kaip biudžetinę įstaigą“; 2007 m. Paveldo komisijos sprendime „Dėl kultūros paveldo taikomųjų tyrimų“ (2007-11-23, Nr. S-8-(127)) – Kultūros ministerijai ir KPD rekomenduoti „sistemiškai plėtoti ir stiprinti Kultūros paveldo centro tyriminę bazę, suformuoti jame valstybinę dokumentacijos centrą ir numatyti jam lėšas“; 2021 m. Paveldo komisijos sprendime „Dėl Kultūros paveldo dokumentavimo centro“ (2021-07-02, Nr. S-2(6.2.-243)) – „Kultūros paveldo centrą pertvarkyti arba reorganizuoti į kultūros

paveldo tyrimų ir dokumentavimo centrą – apskaitos dokumentų ir tyrimų sąvado valdytojo funkcijas atliekančią įstaigą, kaupiančią duomenų banką [...]“.

Kaip teigiama nutarimo projekte, „reorganizacijos tikslas – optimizuoti biudžetinių įstaigų skaičių, racionaliai ir efektyviai panaudoti materialinius ir finansinius išteklius įgyvendinant valstybės politiką kultūros paveldo srityje bei atsisakyti besidubliuojančių biudžetinių įstaigų funkcijų“. Reorganizacija numatyta išskaidymo ir prijungimo būdu – kultūros paveldo apskaitą, jos dokumentų kaupimą ir tvarkymą bei tyrimus atliekančio Kultūros paveldo centro (toliau – KPC) funkcijos bus perduotos dviem įstaigoms – KPC steigėjui ir savininkui Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos (toliau – KPD) ir paveldotvarkos programos ir kultūros įstaigų modernizavimą įgyvendinančiam Kultūros infrastruktūros centrui (toliau – KIC). Nutarimo projekte skelbiama, kad KPD perims apskaitos funkcijas – „rinks, kaups, tikslins ir sistemins“ duomenis apie nekilnojamąjį kultūros paveldą ir kilnojamąsias kultūros vertybes, o taip pat tvarkys dokumentus apie kultūros paveldą – „vykdys specialiosios paveldosaugos bibliotekos veiklą“. Tuo tarpu KIC perims tyrimų funkciją – atliks „istorinius ir fizikinius tyrimus“ (išskyrus archeologinius), „kaups, tvarkys ir rengs su tuo susijusius dokumentus ir informaciją“.

Paveldo komisija atkreipia dėmesį, kad:

1) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekte ir aiškinamajame rašte nėra jokios planuojamos optimizacijos kaštų analizės.

2) Šiuo metu KPC kitų reorganizacijos dalyvių funkcijų nedubliuoja. KIC iš esmės vykdo nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybą – organizuoja viešuosius pirkimus dėl objektų tvarkybos ir statybos, inžinierinių paslaugų, tyrimų ir projektavimo darbų, specialiųjų planų rengimo, vykdo darbų techninę priežiūrą, teikia konsultacijas. Taigi, tyrimų KIC neatlieka, tik juos užsako. KPD deleguota neįtikėtina daug funkcijų – 46 (jis vadovauja į Kultūros vertybių registrą (toliau – Registras) įrašytų nekilnojamųjų ir kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugai, vykdo ūkio subjektų veiklos kultūros objektų tvarkybos priežiūrą ir antikvarinių daiktų prekybos stebėseną, pagal kompetenciją rengia teisės aktų projektus, finansuoja tvarkybos, tyrimo ir restauravimo darbus, kompensuoja privačios nuosavybės išlaidas, tikrina ir kontroliuoja įvairias su paveldu susijusias veikas ir kt.). Šiame kontekste minėtina (Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto aiškinamajame rašte taip pat minima) su apskaita susijusi KPD funkcija „organizuoja ir koordinuoja nekilnojamojo kultūros paveldo inventorizavimą, išaiškinimą ir stebėseną, siūlo kultūros ministrui kilnojamąjį daiktą įrašyti į Registrą“. Atkreipiame dėmesį, kad šią funkciją KPD ėmėsi vykdyti tik 2021 m. ir tam darbui yra paskyręs 0,5 etato. Teigti, kad nuo 1991 m. kultūros paveldo apskaitą vykdanči KPC dubliuoja šią KPD funkciją mažų mažiausiai neteisinga. Pretekstu pertvarkai aiškinamajame rašte taip pat nurodyta

KPD funkciją „tvarko Registrą“ (turint omenyje kitų KPD funkcijų kiekį) racionaliau būtų deleguoti apskaitą vykdančiam KPC.

3) Didžiąją KPC darbuotojų dalį (iš 67 darbuotojų 48) sudaro tiesiogiai apskaitą vykdančios paveldosaugininkai, per ilgus darbo metus ir tarpusavio bendradarbiavimą (kaip siekiamybę minima nutarimo projekto aiškinamajame rašte) išsiugdę reikalingus darbo įgūdžius ir dailės, architektūros, archeologijos, urbanistikos, fizikinių mokslų ekspertų kompetencijas (dalis jų turi šių sričių mokslo daktarų laipsnius). Šių apskaitai reikalingų specialiųjų kompetencijų neugdo ir neturi tikslo ugdyti visai kitus veiklos tikslus turintys KPD ir KIC, todėl funkcijų perdavimas neatrodo „racionalių ir efektyvių“ materialinių ir finansinių išteklių panaudojimu.

4) Atsižvelgiant į konstitucinį valdžių padalijimo principą, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu siekiama atskirti funkcijas paveldosaugos srityje. Sprendimų priėmimo ir paveldo apsaugos funkcijų (apskaitos, kontrolės ir tvarkybos) atskyrimas, darnus, bet nepriklausomas jų veikimas – svarbi harmoningo ir skaidraus paveldo sistemos funkcionavimo sąlyga. Paviešintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, mūsų nuomone, šiam principui prieštarauja. Jo siūlymu bazinė nekilnojamųjų objektų ir kilnojamųjų vertybių įpaveldinimo ir apskaitos funkcija perduodama daugybę kitų funkcijų jau atliekančiam KPD. Visos nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ir kilnojamųjų kultūros vertybių tiriamųjų darbų ir dokumentacijos tvarkymo funkcijos deleguojamos vien nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir tvarkomųjų statybos darbų funkcijas atliekančiam KIC. Didele dalimi tos funkcijos (kilnojamųjų kultūros vertybių tyrimai) neatitinka šios įstaigos veiklos pobūdžio, kita vertus – neužtikrina paveldo tyrimų ir tvarkybos darbų tarpusavio sąsajų skaidrumo.

5) Kelia nerimą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto aiškinamajame rašte KPC pateiktas priekaištas, kad „kultūros paveldo apskaitos dokumentai parengiami neatsižvelgiant į teritorijų planavimo dokumentus, savivaldos strateginius planus, realią kultūros paveldo objektų būklę ir jų valdytojų situaciją, neįvertinant jų tvarkybos ir pritaikymo galimybių“. Visai kitą požiūrį – kultūros paveldo vertės prioritetą vykdant plėtrą – deklaruoja tarptautinė doktrina (Valetos principai istoriniams miestams, miesteliams ir miesto teritorijoms saugoti ir valdyti, 2011 m.): „Istoriniai miestai ir istorinės miesto teritorijos yra erdvinės struktūros, kurios išreiškia visuomenės raidą ir kultūrinį tapatumą. [...] Jų apsauga ir integravimas į šiuolaikinę visuomenę yra miestų planavimo ir teritorijų vystymo pagrindas“ [...] „intervencijos privalo užtikrinti pagarbą materialiojo ir nematerialiojo paveldo vertybėms“. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto aiškinamajame rašte pastebimas utilitarus požiūris į paveldo objektų pritaikymą ir plėtrą jų teritorijose neatitinka šiuolaikinių europinių paveldo apsaugos standartų, rodo paveldo vertės ir reikšmės menkinimo tendencijas.

Paveldo komisija, išvelgdama kultūros paveldo apskaitos proceso kokybės kritimą ir pavojų paveldo tyrimų objektyvumui, o taip pat numatydamą galimas grėsmes kultūros paveldo apsaugos sistemos skaidrumui, prašo, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektą rengusios institucijos jį pristatytų viešame Paveldo komisijos posėdyje, o sprendimai būtų priimti tik atlikus kaštų analizę ir nuodugniai apsvarsčius galimą poveikį kultūros paveldo apsaugai.

Paveldo komisijos pirmininkė

doc. dr. Vaidutė Ščiglienė

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos Valstybinė kultūros paveldo komisija, Rūdninkų g. 13
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL SUTIKIMO REORGANIZUOTI KULTŪROS PAVELDO CENTRĄ“ PROJEKTO
Dokumento registracijos data ir numeris	2022-09-26 Nr. V11-94
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0, GEDOC
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	VAIDUTĖ, ŠČIGLIENĖ, Pirmininkė
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-09-26 12:56:12
Parašo formatas	Parašas, pažymėtas laiko žyma
Laiko žymoje nurodytas laikas	2022-09-26 12:56:38
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2020-06-16 - 2025-06-15
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Viktorija Gadeikienė, vadovė
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-09-26 14:01:00
Parašo formatas	Trumpalaikis skaitmeninis parašas, kuriame taip pat saugoma sertifikato informacija
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	Dokumentų valdymo sistema eDVS
Sertifikato galiojimo laikas	2018-10-09 - 2028-10-09
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	0
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	EgoEDocs, versija v. 3.04.02
El. dokumento įvykius aprašantys metaduomenys	
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	El. dokumentas atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Vienas ar daugiau elektroninių parašų negalioja. Tikrinimo data: 2022-09-26 14:16:51
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2022-09-26 atspausdino Viktorija Gadeikienė
Paieškos nuoroda	